

Załącznik B:

Lista kontrolna trafności, rzetelności i adekwatności narzędzi walidacji

TRAFNOŚĆ	identyfikowane, dokumentowane i weryfikowane są efekty uczenia się określone dla danej kwalifikacji, a metody i narzędzia walidacji są dostosowane do charakteru efektów uczenia się
<ul style="list-style-type: none"> □ sprawdzone są wszystkie efekty uczenia się i kryteria weryfikacji wymagane dla danej kwalifikacji i nic ponadto □ nie ma progów zaliczeniowych do całej kwalifikacji □ środki przewidziane w narzędziu / składowe narzędzia są dobrze dobrane do czasowników operacyjnych w kryteriach weryfikacji 	<p>konstrukcja narzędzia pozwala jednoznacznie określić, za pomocą jakich środków / składowych narzędzia (pytań testowych, zadań praktycznych, czynności wykonywanych w miejscu pracy, dowodów przedstawionych przez kandydata itp.) sprawdzone jest spełnienie każdego z kryteriów weryfikacji wymaganych dla poszczególnych efektów uczenia się</p> <p><u>uwaga:</u> jedno pytanie/zadanie itp. może sprawdzać kilka kryteriów weryfikacji, a nawet efektów uczenia się; jeden efekt uczenia się i jedno kryterium weryfikacji może być sprawdzane kilkoma narzędziami, ale kandydat nie powinien być zmuszony za każdym razem wykazywać posiadanie jednego efektu uczenia się lub spełnienia tego kryterium kilkakrotnie, tzn. kolejne narzędzia powinny być stosowane tylko wtedy, gdy nie udało mu się spełnić kryterium za pierwszym razem (wyjątkiem jest sytuacja, w której testowane jest samo narzędzie)</p> <p>punkcja i progi zaliczeniowe określone dla narzędzia nie powinny - wbrew metodologii opisywania kwalifikacji - zakładać, że część z kryteriów weryfikacji nie musi być spełnionych, aby potwierdzić posiadanie efektu uczenia się, do którego są przypisane</p> <p><u>uwaga:</u> jeśli narzędzie przewiduje punktację, powinien być wskazany cel i dokładny sposób jej zastosowania (m.in. kiedy różnicowana jest liczba przyznanych punktów i po co); jeśli narzędzie przewiduje również próg zaliczeniowy, powinien on być wyznaczony na poziomie pojedynczego kryterium weryfikacji (np. jeśli kryterium sprawdzane jest za pomocą trzech pytań, można wskazać, że udzielenie poprawnych odpowiedzi na 2/3 pytań jest wystarczające, by stwierdzić, że kandydat spełnia to kryterium)</p> <p>metody, techniki i narzędzia powinny być dostosowane do czynności wyrażanych przez czasowniki operacyjne, za pomocą których sformułowano efekty uczenia się i kryteria weryfikacji, np. jeśli czasownik brzmi "omawia", to metoda, technika i narzędzie powinny realnie dać kandydatowi możliwość omówienia - ustnego, pisemnego, w formie testu (pytanie otwarte), eseju, podczas wykonywania zadania praktycznego lub czynności w miejscu pracy itp.</p>
RZETELNOŚĆ	stosowanie narzędzia walidacji jest procesem powtarzalnym: niezależnie od tego, kto stosuje narzędzia i kto jest kandydatem, jest zapewniona porównywalność wyników walidacji przeprowadzanej zarówno w ramach danej instytucji, jak i przez różne instytucje
<ul style="list-style-type: none"> □ wszystkie aspekty procesu sprawdzania zostały wyczerpująco opisane □ narzędzie zawiera wszystkie elementy, które powinien otrzymać kandydat □ narzędzie zawiera wszystkie elementy, które powinna otrzymać osoba przeprowadzająca walidację 	<p>elementy składające się na narzędzie walidacji zależą od zastosowanej metody i techniki oraz mogą obejmować bardzo różnorodne aspekty procesu sprawdzania</p> <p><u>uwaga:</u> np. w przypadku testu teoretycznego do narzędzi walidacji należą nie tylko arkusze z pytaniami/zadaniami dla kandydatów, ale również klucze odpowiedzi, bazy pytań/zadań, algorytm losowania ich z bazy, instrukcje dla asesorów, opis warunków przeprowadzania walidacji (np. czas trwania testu, możliwość korzystania w trakcie testu z dodatkowych narzędzi i materiałów przez kandydatów), metody kalibracji poziomu trudności pytań, ich liczby, czasu trwania testu i innych parametrów</p> <p>np. instrukcja wypełnienia arkusza odpowiedzi, arkusz z pytaniami testowymi, instrukcja wykonania zadania, opis zadania, opis przypadku do analizy, formatka portfolio, dopuszczalne parametry techniczne dowodów (szczególnie przedstawianych w formie cyfrowej), zasady przeprowadzania obserwacji w warunkach rzeczywistych (np. jak będzie się zachowywał asesor i czego będzie oczekiwał od kandydata) itp.</p> <p>np. arkusz obserwacji, zasady prowadzenia debaty, scenariusz wywiadu, zasady oceny aktualności i autentyczności dowodów, zasady stosowania punktacji itp.</p>

- **narzędzie zawiera wszystkie elementy dotyczące warunków, w jakich powinno być wykorzystane**
np. opis dopuszczalnych warunków symulowanych lub rzeczywistych, w których może przebiegać obserwacja (parametry sprzętowe i lokalowe), czas trwania testu teoretycznego lub zadania praktycznego itp.
- **wiadomo, które kryteria weryfikacji są sprawdzane przez poszczególne zadania/pytania/itp.**
narzędzie jednoznacznie przypisuje stosowane środki (pytania testowe, zadania praktyczne, czynności wykonywane w miejscu pracy, dowody przedstawione przez kandydata itp.) do kryteriów weryfikacji
uwaga: jedno pytanie/zadanie/itp. może sprawdzać kilka kryteriów weryfikacji; jedno kryterium weryfikacji może być sprawdzane kilkoma narzędziami, ale kandydat nie powinien być zmuszony za każdym razem wykazywać spełnienia tego kryterium kilkakrotnie, tzn. kolejne narzędzia powinny stosowane tylko wtedy, gdy nie udało mu się spełnić kryterium za pierwszym razem

ADEKWATNOŚĆ

adekwatność walidacji oznacza, że jest ona dostosowana do indywidualnych potrzeb oraz uwzględnia sposób, w jaki osoba przystępująca do walidacji zdobyła kompetencje (formalny, pozaformalny, nieformalny), by likwidować bariery w dostępie do kwalifikacji

- **narzędzie nie zawiera “ukrytych wymagań”**
do sprawdzenia kryteriów weryfikacji za pomocą danego narzędzia nie są wymagane dodatkowe umiejętności nie będące częścią kwalifikacji (np. umiejętność obsługi sprzętu, umiejętność wystąpień publicznych), których brak może wpłynąć na wynik walidacji, mimo posiadania wymaganych efektów uczenia się
uwaga: potwierdzenie efektów uczenia się zależy w dużym stopniu nie tylko od faktycznego posiadania tych efektów uczenia się, ale również od umiejętności skutecznego udowodnienia/zademonstrowania tego faktu w ramach wyznaczonych przez daną metodę, technikę i narzędzie walidacji (np. uzyskanie pozytywnego wyniku testu zależy nie tylko od posiadanej wiedzy, ale również od umiejętności zdawania testów)
- **możliwość dostosowania narzędzia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**
narzędzia walidacji oraz warunki ich wykorzystania są dostosowane do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami (np. osób niewidomych) oraz specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (np. osób z dysleksją), a przynajmniej przewidziana została możliwość ich dostosowania
uwaga: wyjątkiem jest sytuacja, w której są uzasadnione przeciwwskazania do tego, by osoby z niepełnosprawnościami lub specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zdobyły daną kwalifikację
- **narzędzia nie wymagają potwierdzania już raz potwierdzonych efektów uczenia się i spełnionych kryteriów weryfikacji**
kandydat nie powinien być zmuszony za każdym razem wykazywać posiadania efektu uczenia się lub spełnienia danego kryterium kilkakrotnie, tzn. kolejne narzędzia powinny być stosowane tylko wtedy, gdy nie udało mu się spełnić kryterium za pierwszym razem
uwaga: wyjątkiem jest sytuacja, w której testowane jest samo narzędzie w ramach procesu standaryzacji
- **wszystkie elementy narzędzia przeznaczone dla kandydata powinny być zrozumiałe**
np. instrukcje wypełnienia arkusza odpowiedzi lub opis zadania do wykonania powinny być napisane prostym językiem i w sposób jednoznaczny
- **narzędzie ma odpowiednio skalibrowany poziom trudności pytań/zadań itp.**
środki zastosowane w ramach danego narzędzia (pytania testowe, zadania praktyczne, czynności wykonywane w miejscu pracy itp.) powinny być zaprojektowane tak, by ich poziom trudności odpowiadał ich liczbie i czasowi na ich wykonanie, jakie otrzymuje kandydat, a także brzmieniu efektów uczenia się i kryteriów weryfikacji
uwaga: kwalifikacje nie powinny być traktowane jako opis “idealnego” posiadacza wymaganych efektów uczenia się (tzn. najlepszego z możliwych), tylko “wystarczająco dobrego” (tzn. spełniającego minimalne wymagania)
- **narzędzie nie zawiera podchwytliwych pytań/zadań/itp.**
środki stosowane w ramach danego narzędzia (pytania testowe, zadania praktyczne, czynności wykonywane w miejscu pracy itp.) nie mogą być zaprojektowane tak, by “przylapać kogoś na błędzie”, tzn. by osoba posiadająca wymagane efekty uczenia się i spełniająca kryteria miała trudności z ich zademonstrowaniem (np. podchwytliwe stosowanie przeczenia w kafeterii odpowiedzi pytania zamkniętego w pisemnym teście teoretycznym)
uwaga: umiejętność odpowiadania na podchwytliwe pytania/zadania/itp. może być uznane za przykład “ukrytych wymagań”, o których mowa była powyżej